

# Lokal utvecklingsplan för framtidens Högsjö i Vingåkersbygden

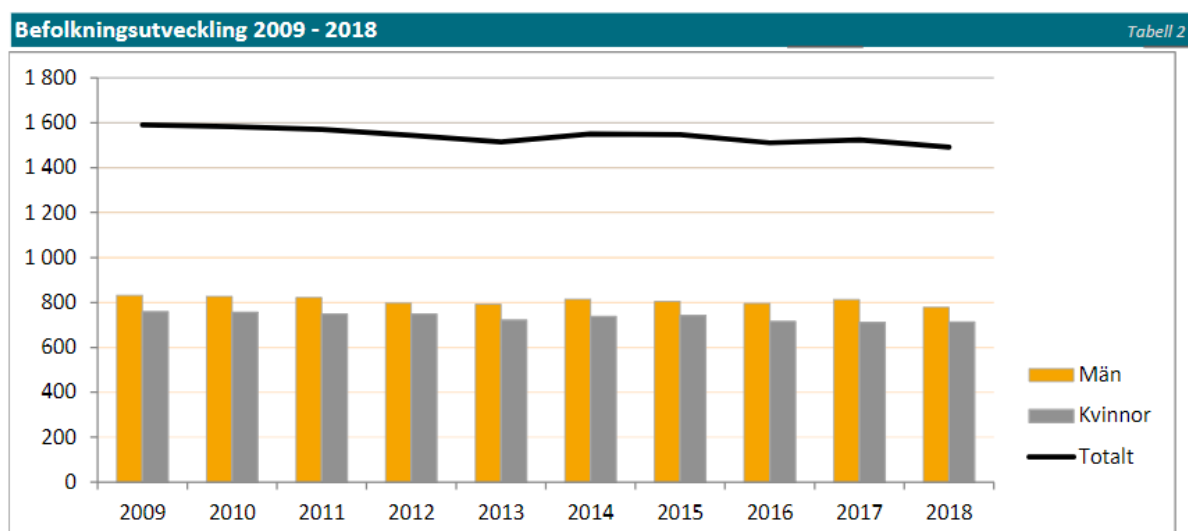
## Framtidsvision

*”Via föreningssamverkan utveckla Högsjöbygden till ett hållbart och levande samhälle.”*

**Målgrupp** för handlingsplanen är i första hand Högsjöborna som medverkat i processen. Sammanhållande för arbetet är HUG - Högsjös utvecklingsgrupp. En viktig aspekt är att utveckla lokal service genom nya innovativa lösningar.

## Bygdeprofil

### Statistik



## Arbetsställen

### Antal arbetsställen 2019

Tabell 8a

Källa: Företagsdatabasen

	Antal arbetsställen
<b>Antal anställda</b>	
0	123
1-4	17
5-9	4
10-19	3
20-	2
<b>Totalt</b>	<b>149</b>

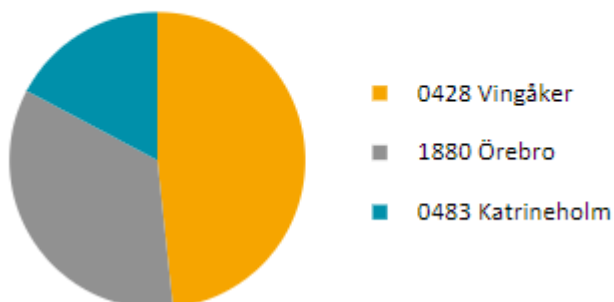
### Arbetspendling 2017

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

Pendlingsrelation	Män	Kvinnor	Totalt
Förvärsarbetande med bostad i området	347	269	<b>616</b>
<i>Bor och arbetar i området</i>	128	68	<b>196</b>
<i>Arbetspendlar ut från området</i>	219	201	<b>420</b>
<i>Uppgift om arbetsställe saknas <sup>4)</sup></i>	0	0	<b>0</b>
Arbetspendlar in till området	103	57	<b>160</b>
<i>därav från övriga kommun/er i området</i>	61	35	<b>96</b>
<b>Arbetspendlar ut från området</b>			
<b>Pendling, mest frekventa kommuner</b>			<b>Totalt</b>
<i>0428 Vingåker</i>			<b>157</b>
<i>1880 Örebro</i>			<b>112</b>
<i>0483 Katrineholm</i>			<b>56</b>

## Arbetsutpendlare från Högsjö

Andelsfördelning för utpendling till de tre mest frekventa kommunerna



## Servicen idag

Den service som finns idag består av en Coopbutik som även tillhandahåller tjänsterna: Apoteksombud, utlämning systembolaget, Post och paketombud, i viss mån kontantuttag, Svenska spel, Refillkort mobil, busskort.

- ✓ Skola 1-6 och förskola
- ✓ Bibliotek 1 dag/vecka
- ✓ Distriktsköterska 1 dagar/vecka
- ✓ Bussförbindelse till centralorten Vingåker
- ✓ Återvinningsstation
- ✓ Pizzeria, värdshus, frisör och biltvätt
- ✓ Bensinmack

- ✓ Samlings/festlokal plus teatersalong i Folketshus

## Övriga tillgångar

- ✓ En utomhusscen.
- ✓ Idrottsplats innehållande: tennisplan och tre fotbollsplaner
- ✓ Boulbana, isbana, samlingslokal, omklädningsrum med dusch, bastu och solarium.
- ✓ Idrottshall – kommunens största till hallyta. Elljusspår med anslutning till grillplats, och sportstuga.
- ✓ Gym
- ✓ Badplats med bryggor, hopptorn och omklädningsrum
- ✓ Ett 80-tal båtplatser med flytbryggor.
- ✓ SAMS-kalendern, en gemensam aktivitetskalender på webben.
- ✓ Kommunens största privata arbetsgivare finns på orten i form av företaget Voith.

## Natur & miljö

Den största tillgången är den vackra natur som finns i vårt område. Här finns fantastiska vandringsstigar som bjuder på natursköna miljöer och ett rikt djurliv, att vistas i Högsjö med omnejd utan att få uppleva synen av de många hjortarna som vistas i området är högst ovanligt. Även en mångfald av cykelvägar erbjuds, som till flertalet i det närmaste är bilfria.

Flera sjöar och trolska tjärnar lockar till besök, och utefter Grävsjöns strand finns en 1,2 km lång promenadstig med både sittbänkar, grillplatser och vindskydd. Om du är road av fiske så finns det möjlighet att köpa fiskekort av Fiskeriföreningen. Det finns såväl de vanliga sötvattensfiskarna som ädelfisk att dra upp. Har du kanot kan du ta dig till Nyköping eller bara paddla på de sjöar som omger Högsjö.

I Högsjös närhet finns två naturreservat belägna. Tomsängen öster om samhället vid Högsjöns strand och Perstorpskogen norr om Högsjö station. Under snösäsong kan du åka skidor på preparerade, väl uppmärkta skidspår av varierande längd. Spåren är även lämpade som promenadspår under barmarkssäsong.

## Kulturmiljö

Stora delar av Högsjö är klassat som kulturområde. Även på Högsjögård finns bevarat en del kulturbyggnader. Där finns t. ex. Corps de logi, gårdskapellet och ekonomibygnader alla bevarade från 1700-talet. Äldst är dock Fataburen, troligen 1500-tal. Gårdskapellet är en populär och mycket trevlig bröllopskyrka. På själva gården finns även möjlighet att ordna bröllopfest eller andra högtidligheter. De erbjuder övernattningsrum året runt samt

jaktmöjligheter. Från järnbrukstiden finns flera förråds- och stallbyggnader från 1790-talet kvar. Av fabriksbyggnader kan nämnas manufaktursmedjan, samt den lilla handsmedjan. Vaktornet i Jugendstil från tidigt 1900-tal skvallrar om nybyggnation när textilverksamheten hade kommit igång och lokalerna var otillräckliga. Bruksmässens fantastiska omvandling från bostad åt arbetsfolk till disponentbostad och vidare till bruksmäss är en intressant historia. Högsjö Bruksmuseum som är inrymt i den s.k. Vita Skolan byggd 1785, erbjuder bygdens textilhistoria på ett skiftande och intressant sätt. Många maskiner, varav flera är från 1900-talets början, är fortfarande funktionsdugliga. Inrymmer även ett fotoarkiv

## **Bygdens historia**

Fornfynd visar att Högsjö användes som boplats redan före Kristi födelse. Tecken ger aningar om att människor levat här för 7000 år sedan. Högsjö har som Ortsnamn med säkerhet funnits från 1247 då det är omskrivet i historieskrivningen. Stavningen kan ha varierat såsom Hogxgaard, Höxe gåård och Höxgärde.

Den första järnhanteringen i Högsjö ägde rum redan på järnålder (500 f.kr. – 500 e.kr.) resterna av den järnhanteringen kan man se i Tomsängens naturreservat. Den moderna järnbrukshistorien i Högsjö börjar 1637 när dåvarande ägare till Högsjögård, Britta Wildeman sökte och fick privilegiet på två härdar och en stångjärnshammare. Två grundförutsättningar för att anlägga järnbruk i Högsjö var tillgången till vattenkraft samt tillgången på skog som kunde kolas. Järnbruket bedrev verksamhet och utvecklades fram till mitten av 1800-talet, då avvecklingen påbörjades. 1874 tystnade hammardunket för gott i Högsjö, en 240-årig epok var slut. 1862 tog Johan Wilhelm Schullström tillsammans med Sjöström, över arrendet av det nu nedlagda bruket, byggnader och vattenkraften. De anlade ett ullspinneri och bedrev viss vävning. 1875 framställdes den första filten för papperstillverkning, som levererades till Spånga där man tillverkade pappersmassa sedan 1871. I och med detta påbörjades en ny era i Högsjö's industrihistoria.

## **Så här har vi arbetat med lokal utveckling**

Bygden har deltagit i två parallella processer, organisationen Hela Sverige ska levas projekt "Service i samverkan" och Leader Sörmlands projekt "Service & liv på landet". Under processen har de två organisationernas processledare samordnat sina insatser och genomfört flera möten gemensamt. Från kommunens sida har också landsbygdsutvecklaren deltagit och resultatet från processerna utgör underlaget för denna nya utvecklingsplan för Högsjö.

**Förankringsmöten** har skett på två nivåer - dels av en projektledare från Leader Sörmland som förankrat med kommunens ledning och landsbygdsutvecklare och dels lokalt med representanter för bygden. Våren 2018 bildades HUG-gruppen, Högsjö's utvecklingsgrupp

som samlar representanter från bygdens föreningar och boende.

Processledare från Leader hade inledningsvis ett möte med HUG-gruppen för att planera hur Högsjös process skulle kunna se ut. Tillsammans kom vi fram till att bjuda in till ett **stormöte** för att få höra hur Högsjöborna tänker om sin bygd. Syftet var att få fram idéer och behov för att utveckla bygden och få ihop en uppdaterad utvecklingsplan för Högsjö (den senaste var från 2014).

Den 22 maj 2018 genomfördes ett första **stormöte** där inbjudande var HUG-gruppen, Leader och Hela Sverige ska leva. Tillsammans med 25 ordsbor reviderade vi den tidigare utvecklingsplanen för Högsjö från 2013 och checkade av vad som genomförts. Deltagarna fick vidare presentera vad de var stolta över i Högsjö och det kom bl.a. upp *skolan, välskött fotbollsklubb, affären, Folkets Hus, engagemang etc.* Deltagarna delades upp för grupparbete kring framtidens Högsjö och flertalet idéer kom upp. De idéer som återkom i flest grupper gällde fler seniorboenden, distriktsköterska vid fler tillfällen, rustning av badplatsen, roligare skolgård och uppgradering av den centrala lekplatsen.

Två **uppföljningsmöten** genomfördes för att fortsätta processen med att utveckla handlingsplanen, baserad på de idéer som framkom den 22/5. De som deltog på dessa möten skapade arbetsgrupper för att ta vidare de fyra prioriteringar bygden kommit fram till. De grupper som skapades var **Service 2.0, Fritid & Friskvård, Seniorboende och Ställplats**. Varje grupp definierade vilka av idéerna som skulle genomföras och prioriteras. HUG-gruppen kommer träffas för att diskutera hur de kan följa upp arbetsgrupperna under tidens gång.

## Prioriterade utvecklingsområden med handlingsplan

**Fyra områden har identifierats att arbeta vidare med:**

- Seniorboende (alternativa boendeformer för äldre som vill bo kvar i Högsjö men inte ha ett stort hus och tomt att sköta)
- Badplats (upprustning av badplats och förbättra tillgängligheten och modernisera sanitetsanläggningen)
- Fritid & friskvård (Ungas fritid och sysselsättning, centrala lekplatsen, tillgänglighet till upplysta elljusspår).
- Service 2.0 (marknadsföring, information om bygden, bussförbindelser, distriktsköterska etc.)

En övergripande fråga att lösa för att flera av ovanstående punkter/områden är kopplad till att det är olika markägare, bl.a. gäller det badplatsen och elljusspåret. Här önskar man att kommunen kan vara en part i samtal med markägaren om hur man kan komma vidare.

### **Organisering**

HUG-gruppen – Högsjös utvecklingsgrupp - kommer att vara den sammanhållande parten i bygdens utvecklingsarbete och som ska ha överblick över de olika utvecklingsprocesser som är i gång. HUG-gruppen ska också utse representanter som kan sitta med i Lokalt utvecklingsforum tillsammans med andra orter i Vingåkersbygden.

Utifrån de arbetsområden som prioriterades har arbetsgrupper bildats som ska arbeta vidare med de fyra områdena. Det finns en kontaktperson per grupp som har ansvar för att vara sammankallande och även hålla kontakten med HUG-gruppen. Flera av kontaktpersonerna finns även med i HUG-gruppen.

### **Andra utvecklingsområden att arbeta vidare med**

- Kommunikation: Busstider som synkar med tåg och lokal taxi.
- Information: Skylt till biblioteket och idrottsplatsen
- Bo i/flytta till Högsjö: Säkerhetsställa bevarandet av skolan, upprustad skolgård, distriktssköterska, hjort- och vildsvinsfritt.
- Satsa på turism
- Mer resurser för Högsjödagen
- Fler företag